

Tema 23. La Penitència i la Unció dels malalts

La Penitència és un sacrament específic de curació i salvació. La forma concreta segons la qual els ministres de Crist i de l'Església han exercit el poder de perdonar els pecats ha variat notablement, tot i que es manté una estructura fonamental que comprèn dos elements igualment essencials: els actes de l'home que es converteix sota l'acció de l'Esperit Sant i l'acció de Déu pel ministeri de l'Església. La Unció dels malalts és una ajuda a les persones la

vida de les quals perilla per una malaltia greu.

25/01/2023

Índex

- La Penitència
- L'estructura del sagrament de la Penitència
- Els efectes del sagrament de la Penitència
- La Unció dels malalts
- L'estructura del signe sacramental i la celebració del sagrament
- Necessitat i efectes de la Unció
- Bibliografia bàsica
- Lectures recomanades

La Penitència

«Celebrar el sagrament de la Reconciliació significa ser embolicats en una abraçada calorosa: és l'abraçada de la misericòrdia infinita del Pare. Recordem la bonica, bonica paràbola del fill que va marxar de casa seva amb els diners de l'herència; es va gastar tots els diners i, després, quan ja no tenia res, va decidir tornar a casa, no com a fill, sinó com a servent. Tenia tanta culpa i tanta vergonya al seu cor. La sorpresa va ser que quan va començar a parlar, a demanar perdó, el pare no el va deixar parlar, el va abraçar, el va besar i va fer festa. Però jo us dic: cada vegada que ens confessem, Déu ens abraça, Déu fa festa».^[1]

La gràcia i la nova vida en Crist, rebudes per mitjà dels sagraments de

la iniciació cristiana (és a dir, el Baptisme, la Confirmació i l'Eucaristia), fan sants i immaculats els fidels en la presència de Déu (cf. *Ef* 1, 4). Tanmateix, la recepció d'aquests sagraments no restaura totalment l'harmonia i l'equilibri interior. De fet, les conseqüències del pecat original es mantenen: la fragilitat i la debilitat de la naturalesa humana i la inclinació al pecat.

Regenerat pel Baptisme, il·luminat per la paraula de Déu i enfortit per la potència salvadora de la Confirmació i de l'Eucaristia, l'home té sens dubte els mitjans per mantenir-se en l'amor de Déu i afrontar la lluita espiritual necessària per vèncer les temptacions del Maligne (cf. *2 Pe* 1, 3-11). No obstant això, el fidel cristià continua sent un "vianant", un pelegrí a la terra, que viatja cap a la pàtria del cel. La seva intel·ligència i la seva voluntat no són encara fixes

en la Bellesa, en la Veritat, en l'Amor que és Déu. Per tant, mentre és *viator*, el cristià està cridat a “caminar” lliurement cap a Aquell que és l'origen i el fi últim de la vida; incessantment ha de triar entre l'acceptació i el rebuig de la voluntat paterna de Déu que vol la seva salvació, si bé ha de respectar la llibertat de què l'ha dotat. I, certament, a conseqüència d'una mala elecció, es pot allunyar de l'amor de Déu i caure en el pecat.

Precisament per remetre els pecats comesos després del Baptisme, el Senyor, metge de les nostres ànimes i dels nostres cossos, ha instituït un sagrament específic de curació i salvació: el sagrament de la Penitència i de la Reconciliació (cf. *Catecisme*, 1446).

Segons la Tradició viva de l'Església i els ensenyaments del Magisteri, Jesús va instituir el sagrament de la

penitència i de la reconciliació principalment quan, ressuscitat, va insuflar l'Esperit als seus Apòstols, i els va conferir el seu poder diví de perdonar els pecats: «Llavors va alenar damunt d'ells i els digué: Rebeu l'Esperit Sant. A qui perdonareu els pecats, li quedaran perdonats; a qui no els perdoneu, li quedaran sense perdó» (Jn 20, 22-23).

[2]

És un poder que es transmet als bisbes, successors dels Apòstols com a pastors de l'Església, i als preveres, que són també sacerdots de la Nova Aliança, col·laboradors dels bisbes, en virtut del sagrament de l'Ordre. «El Crist ha volgut que tota la seva Església sigui, en la seva pregària, la seva vida i el seu obrar, el signe i l'instrument del perdó i de la reconciliació que Ell ens ha guanyat amb el preu de la seva sang. No obstant això, ha confiat l'exercici del

poder d'absolució al ministeri apostòlic» (*Catecisme*, 1442).

L'estructura del sagrament de la Penitència

Al llarg de la història, la forma concreta segons la qual els ministres de Crist i de l'Església han exercit el poder de perdonar els pecats ha variat notablement (cf. *Catecisme*, 1447). No obstant això, «a través dels canvis que la disciplina i la celebració d'aquest sagrament han conegut al llarg dels segles, hi descobrim la mateixa *estructura fonamental*. Inclou dos elements igualment essencials; d'una banda, els actes de la persona que es converteix sota l'acció de l'Esperit Sant: són la contrició, la confessió i la satisfacció i, de l'altra banda, l'acció de Déu per la *intervenció de l'Església*. L'Església que, per mitjà del bisbe i els seus preveres, dona en nom de Jesucrist el perdó dels pecats

i fixa la modalitat de la satisfacció, prega també pel pecador i fa penitència amb ell. Així, el pecador és guarit i restablert en la comunió eclesial» (*Catecisme* 1448).

El primer element essencial del sagrament de la Penitència està, doncs, constituït pels mateixos actes del penitent, és a dir, per la contrició del cor, la confessió dels pecats i el compliment de les obres penitencials imposades pel ministre de Crist i de l'Església.^[3]

El segon element estructurant d'aquest sagrament correspon a l'absolució del ministre, la part essencial de la qual són les paraules: «Jo t'absolc dels teus pecats, en el nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant».^[4] Són paraules performatives i eficaces, ja que indiquen el que veritablement es fa per mitjà de l'absolució sacramental: el perdó i la reconciliació del pecador per part del

Déu Viu, Pare, Fill i Esperit Sant.
«Així, per mitjà del sagrament de la Penitència, el Pare acull el fill que retorna a ell, Crist es posa a les espatlles l'ovella perduda i la condueix novament a la cleda i l'Esperit Sant torna a santificar el seu temple o hi habita amb més plenitud».^[5]—

Convé considerar que entre els dos elements (els actes del penitent i l'absolució del ministre) hi ha un vincle estret: el primer està ordenat al segon, i els dos conjuntament constitueixen una unitat moral que, necessàriament, ha de subsistir per a la constitució efectiva del sagrament. Dit amb altres termes: el signe sacramental de la penitència no es pot reduir de cap manera a l'absolució única del ministre, perquè aquesta únicament es pot impartir si el penitent ha confessat prèviament els seus pecats amb cor contrit.

Una premissa necessària per a una celebració del sagrament de la conversió i de la reconciliació recta i fructuosa és l'examen de consciència, que la persona ha de fer abans de la confessió. En efecte, ningú es pot penedir i acusar-se dels seus pecats davant de Déu si abans, il·luminat per l'auxili diví, no reflexiona sobre les seves culpes. Per tant, «convé de preparar la recepció d'aquest sagrament amb un *examen de consciència* fet a la llum de la Paraula de Déu. Els textos més adaptats a això s'han d'anar a buscar en el Decàleg i en la catequesi moral dels Evangelis i de les cartes apostòliques: el sermó de la Muntanya, els ensenyaments apostòlics» (*Catecisme*, 1454).

Dels actes del penitent, el primer és la contrició, que és «un dolor de l'ànima i una detestació del pecat comès amb la resolució de no pecar mai més» (*Catecisme*, 1451).^[6] La

“contrició del cor” (cf. *Sl* 50, 19) implica un acte clar i ferm de la intel·ligència i de la voluntat de l’home que, mogut per l’ajuda divina i per la fe, detesta els pecats comesos quan l’han allunyat de Déu (dimensió teològica), de Crist (dimensió cristològica), de l’Església (dimensió eclesial) i dels homes, els seus germans. A més d’aquest aspecte “negatiu” per dir-ho així, o sigui, de rebuig o detestació dels pecats, en la contrició també hi ha un aspecte positiu que es tradueix en el desig de retornar a Déu, amb l’esperança d’obtenir-ne el perdó i de mantenir-se en el seu amor (cf. *Is* 55, 7-8; *Ez* 18, 21-23; *Ez* 33, 10-11; *Jl* 2, 12-13; *Lc* 5, 11-32).

La contrició pot ser “perfecta” o “imperfecta”. «Quan prové de l’amor de Déu estimat més que totes les coses, la contrició s’anomena “perfecta” (contrició de caritat). Aquesta contrició perdona els pecats

venials; també obté el perdó dels pecats mortals, si inclou la ferma resolució de recórrer a la confessió sacramental tan bon punt sigui possible» (*Catecisme*, 1452). «La contrició anomenada “imperfecta” (o “atrició”) és també un do de Déu, un impuls de l'Esperit Sant. Neix de la consideració de la lletgesa del pecat o del temor de la condemnaió eterna i de les altres penes amb què el pecador es veu amenaçat (contrició per temor). Aquest esquarterament de la consciència pot esbossar una evolució interior que serà perfeccionada sota l'acció de la gràcia, per l'absolució sacramental. D'ella mateixa, però, la contrició imperfecta no obté el perdó dels pecats greus, sinó que disposa a obtenir-lo en el sagrament de la Penitència» (*Catecisme*, 1453).

La confessió dels pecats és l'acció penitencial amb què el cristià pecador manifesta al sacerdot les

culpes de les quals es considera responsable, a fi d'obtenir el perdó de Déu i d'obrir-se a la plena comunió amb l'Església Santa.

En el curs dels segles, teòlegs i pastors han assenyalat sovint que la confessió dels pecats ha de ser sincera, clara, concreta, contrita, humil, discreta i decorosa (és a dir, seguint les normes de la prudència, de la modèstia i de la caritat), oral i íntegra o formalment completa.

A propòsit de la confessió íntegra el *Catecisme de l'Església Catòlica* diu: «En la confessió, els penitents *han d'enumerar tots els pecats mortals de què tinguin consciència després d'haver-se examinat seriosament*, fins i tot si aquests pecats són molt secrets i si únicament s'han comès contra els dos darrers preceptes del Decàleg(cf. *Ex 20, 17; Mt 5, 28*), perquè de vegades aquests pecats fereixen més greument l'ànima i són

més perillosos que no pas els que es cometem davant de tothom”» (*Catecisme*, 1456).

La satisfacció sacramental consisteix en l'acceptació voluntària i en el compliment successiu de les obres penitencials imposades pel confessor. És signe i manifestació del penediment interior i de l'autenticitat de la conversió del cristià pecador, i està finalitzada a remeiar, amb ajuda de la gràcia divina, els desordres que els pecats van causar tant en el mateix pecador com en l'entorn familiar, social i eclesial en què viu. L'absolució lleva els pecats, però no posa pas remei a tots els desordres que han ocasionat (cf. *Catecisme*, 1459).

El ministre del sagrament de la penitència i de la reconciliació és el sacerdot (bisbe o prevere), vàlidament ordenat i en possessió de la facultat d'exercir la potestat de

perdonar els pecats sobre els fidels als quals imparteix l'absolució (cf. *Catecisme*, 1461-1462).

«En celebrar el sagrament de la Penitència, el sacerdot compleix el ministeri del Bon Pastor que busca l'ovella perduda, el del Bon Samarità que guareix les ferides, del Pare que espera el fill pròdig i l'acull quan torna, del jutge just que no fa accepció de persones i que emet un judici a la vegada just i misericordiós. En resum, el prevere és el signe i l'instrument de l'amor misericordiós de Déu envers el pecador» (*Catecisme*, 1465).

Durant la celebració del sagrament de la reconciliació el ministre ha d'actuar, doncs, com a pare i bon pastor (mostrant i transmetent als penitents l'amor misericordiós del Pare del Cel: cf. *Lc* 15, 20-31; i seguint l'exemple de Crist, el Bon Pastor); com a mestre de veritat (comunicant

no el seu pensament, sinó la doctrina de Crist, Mestre que ensenya la veritat i indica el camí cap a Déu: cf. *Mt 22, 16*); com a jutge benigne i eficaç del perdó (per a això ha de conèixer els pecats que graven sobre la consciència del penitent i formular un “judici espiritual” sobre les seves disposicions —fonamentalment sobre el seu penediment i propòsit d’esmenar la seva conducta desordenada— de manera que li pugui impartir amb coneixement de causa, sense arbitrietat, l’absolució).^[7]

Després de la celebració del sagrament, el ministre té l’obligació absoluta de mantenir el secret de tot el que ha sentit en confessió. «Ateses la delicadesa i la dignitat d’aquest ministeri i el respecte degut a les persones, l’Església declara que tot sacerdot que oïx confessions està obligat a guardar, sota penes molt severes, un secret absolut pel que fa

als pecats que els penitents li han confessat. Tampoc no pot fer ús dels coneixements que la confessió li proporciona sobre la vida dels penitents. Aquest secret, que no admet cap excepció, s'anomena “sigil sacramental”, perquè el que el penitent ha manifestat al prevere queda “segellat” pel sagrament» (*Catecisme*, 1467).

Els efectes del sagrament de la Penitència

«Els efectes del Sagrament de la Penitència són: la reconciliació amb Déu i, per tant, el perdó dels pecats; la reconciliació amb l'Església; la recuperació, si s'havia perdut, de l'estat de gràcia; la remissió de la pena eterna merescuda a causa dels pecats mortals i, almenys en part, de les penes temporals que són conseqüències del pecat; la pau i la serenitat de la consciència, i el consol de l'esperit; l'increment de les forces

espirituals per al Combat cristià» (*Compendi*, 310). Aquest sagrament, a més, conforma els penitents de manera particular amb Crist, vencedor del pecat a través de la seva passió redemptora i de la seva resurrecció gloriosa (cf. *Lumen Gentium*, 7).

Finalment, es pot assenyalar que durant la celebració del sagrament els fidels viuen de manera “mistèrica”, però real i efectiva, una anticipació del judici final de Crist Senyor sobre els homes (cf. *Mt* 25, 31-46; *Rm* 14, 10-12; *2 Co* 5, 10).^[8] Es pot dir amb veritat que qui rep l'absolució sacramental ja ha estat jutjat i absolt pel Senyor: els seus pecats han estat perdonats per sempre.

«Per als caiguts després del baptisme, aquest sagrament de la Penitència és tan necessari com el mateix

Baptisme per als encara no regenerats». ^[9]___

L'acte interior de penediment (la contrició del cor) porta el cristià a buscar el perdó de Déu i la plena comunió amb Crist i amb l'Església. I Crist ha determinat que això s'obtingui mitjançant el sagrament de la reconciliació: donant als Apòstols el poder de perdonar els pecats, i vinculant el seu perdó al que ells concedeixen (cf. *Jn* 20, 22-23), Ell ha fet d'aquest sagrament «la via ordinària per obtenir el perdó i la remissió dels pecats greus comesos després del Baptisme». ^[10]___

El cristià pecador que vulgui la reconciliació amb Déu, no només s'ha de penedir interiorment i reconèixer que té necessitat del perdó diví, sinó també ha d'acceptar els mitjans a través dels quals la gràcia i el perdó de Déu arriben als homes en el temps de l'Església. Per a

qui ha pecat greument després del Baptisme no hi ha dues vies diferents per aconseguir l'estat de gràcia, la de la contrició del cor o la del sagrament de la Penitència, perquè, de fet, les dues vies s'identifiquen. La veritable contrició inclou sempre el desig de rebre el sagrament del perdó. Un penediment dels pecats unit al rebuig de confessar-los al sacerdot en aquest sagrament seria incongruent, ja que Déu mateix ha volgut que utilitzem aquest mitjà.

Sobre aquest punt, l'autoritat de l'Església ha precisat: «El qui té consciència d'haver comès un pecat mortal no ha de rebre la comunió [...] sense haver rebut prèviament l'absolució sacramental, llevat que hi hagi un motiu greu per a combregar i no li sigui possible d'accedir a un confessor; i en aquest cas, tingui present que està obligat a fer un acte de contrició perfecta, que inclou el propòsit de confessar-se com més

aviat millor” (CIC, can. 916)» (*Catecisme*, 1457).

«Segons el manament de l'Església “qualsevol fidel, arribat a l'edat de la discreció té l'obligació de confessar els pecats greus dels quals té consciència, almenys una vegada a l'any” (CIC can. 989)» (*Catecisme*, 1457).

«Sense que sigui estrictament necessària, la confessió de les faltes quotidianes (pecats venials) és, tanmateix, vivament recomanada per l'Església. En efecte, la confessió regular dels nostres pecats venials ens ajuda a formar-nos la consciència, a lluitar contra les nostres males inclinacions, a deixar-nos guarir pel Crist, a progressar en la vida de l'Esperit» (*Catecisme*, 1458).

«L'ús freqüent i acurat d'aquest sagrament és també molt útil en relació amb els pecats venials. En

efecte, no es tracta d'una mera repetició ritual ni d'un cert exercici psicològic, sinó d'un afany constant per perfeccionar la gràcia del Baptisme, que fa que d'aquesta manera ens anem conformant contínuament a la mort de Crist, que s'arribi a manifestar també en nosaltres la vida de Jesús».^[11]_____

La Unció dels malalts

La Unció dels malalts és un sagrament instituït per Jesucrist, insinuat com a tal en l'Evangelí de sant Marc (cf. *Mc* 6, 13), recomanat als fidels i promulgat per l'Apòstol Jaume: «Si entre vosaltres hi ha algú que està malalt, que faci cridar els qui presideixen la comunitat perquè l'ungeixin amb oli en nom del Senyor i preguin per ell. Aquesta pregària, feta amb fe, salvarà el malalt: el Senyor el posarà bo i li perdonarà els pecats que hagi comès» (*Jm* 5, 14-15). La Tradició viva de l'Església,

reflectida en els textos del Magisteri eclesiàstic, ha reconegut en aquest ritu, especialment destinat a reconfortar els malalts i a purificar-los del pecat i de les seves seqüeles, un dels set sagraments de la Nova Llei (cf. *Catecisme*, 1512).

Per ajudar les persones la vida de les quals perilla per una malaltia greu i que volen rebre l'auxili d'aquest sagrament, se les pot fer considerar que «l'home, en emmalaltir greument, necessita una gràcia de Déu, perquè, dominat per l'angoixa, no en defalleixi l'ànim, i sotmès a la prova, no es debiliti la seva fe. Per això, Crist enrobusteix els seus fidels malalts amb el sagrament d'unció, i els enforteix amb una protecció fermíssima».^[12] Més precisament: «Aquest sagrament atorga al malalt la gràcia de l'Esperit Sant, amb la qual cosa l'home sencer és ajudat en la seva salut, confortat per la confiança en Déu i enrobustit contra

les temptacions de l'enemic i l'angoixa de la mort, de manera que pugui no només suportar els seus mals amb fortalesa, sinó també lluitar contra aquests i, fins i tot, aconseguir la salut si convé per a la seva salvació espiritual, així mateix, li concedeix, si és necessari, el perdó dels pecats i la plenitud de la penitència cristiana».^[13]

L'estructura del signe sacramental i la celebració del sagrament

Segons el Ritual de la Unció dels malalts, la matèria apta del sagrament és l'oli d'oliva o, en cas de necessitat, un altre oli vegetal.^[14]

Aquest oli ha d'estar beneït pel bisbe o per un prevere que tingui aquesta facultat.^[15]

La Unció es confereix unguint el malalt al front i a les mans.^[16]

La fórmula sacramental per la qual en el ritu llatí es confereix la Unció

dels malalts és la següent: «Que per aquesta santa Unció i per la seva gran misericòrdia el Senyor t'ajudi amb la gràcia de l'Esperit Sant.

Amén. / Perquè, alliberat dels pecats et salvi i bondadosament alleugi les teves sofrances. Amén».^[17]_____

Com recorda el *Catecisme de l'Església Catòlica*, «és molt convenient que [la Unció dels malalts] se celebri dintre de la missa, memorial de la Pasqua del Senyor. Si les circumstàncies ho aconsellen, la celebració d'aquest sagrament pot anar precedida del sagrament de la Penitència i seguida del de l'Eucaristia. En tant que sagrament de la Pasqua del Crist, l'Eucaristia hauria de ser sempre el darrer sagrament del pelegrinatge terrenal, el “viàtic” per al “pas” vers la vida eterna» (*Catecisme*, 1517).

Ministre d'aquest sagrament és únicament el sacerdot (bisbe o prevere).^[18]

Subjecte de la Unció dels malalts és tota persona batejada que hagi assolit l'ús de raó i estigui en perill de mort per una malaltia greu, o per vellesa acompanyada d'una debilitat senil avançada.^[19] Als difunts no se'ls pot administrar la Unció de malalts.

Per rebre els fruits d'aquest sagrament es requereix en el subjecte la reconciliació prèvia amb Déu i amb l'Església, almenys amb el desig, inseparablement unit al penediment dels seus pecats i a la intenció de confessar-los, quan sigui possible, en el sagrament de la Penitència. Per això, l'Església preveu que, abans de la Unció, s'administri al malalt el sagrament de la Penitència i de la Reconciliació (cf. SC, 74).

El subjecte ha de tenir la intenció, almenys habitual i implícita, de rebre aquest sagrament.^[20] Dit amb altres paraules: el malalt ha de tenir la voluntat no retractada de morir com moren els cristians, i amb els auxilis sobrenaturals que es destinen a aquests.

Necessitat i efectes de la Unció

Tot i que la Unció de malalts es pot administrar a qui ja ha perdut els sentits, cal procurar que es rebi amb coneixement, perquè el malalt es pugui disposar millor a rebre la gràcia del sagrament. No s'ha d'administrar a les persones que estan obstinadament impenitents en pecat mortal manifest (cf. *CIC*, can. 1007).^[21]

Si un malalt que va rebre la Unció recupera la salut, en cas de nova malaltia greu pot rebre una altra vegada aquest sagrament; en el curs de la mateixa malaltia, el sagrament

es pot reiterar si la malaltia s'agreuja (cf. *CIC*, can. 1004, 2).

Finalment, convé tenir present aquesta indicació de l'Església: «En cas de dubte sobre si el malalt ha assolit l'ús de raó, pateix una malaltia greu o ja ha mort, administreu aquest sagrament» (*CIC*, can. 1005).

La recepció de la Unció de malalts no és necessària amb necessitat de mitjà per a la salvació, però no s'ha de prescindir voluntàriament d'aquest sagrament, si és possible rebre'l, perquè seria com rebutjar un auxili de gran eficàcia per a la salvació. Privar un malalt d'aquesta ajuda podria constituir un pecat greu.

Convé que els fidels tinguin present que en el nostre temps es tendeixen a “aïllar” la malaltia i la mort. A les clíniques i els hospitals els malalts greus sovint moren en la solitud, encara que estiguin envoltats per

altres persones i molt ben cuidats en una “unitat de cures intensives”. Tothom —en particular els cristians que treballen en ambients hospitalaris— ha de fer un esforç perquè als malalts internats no els faltin els mitjans que donen consol i alleugen el cos i l'ànima que pateix, i entre aquests mitjans —a més del sagrament de la Penitència i del Viàtic— hi ha el sagrament de la Unció dels malalts.

Com a sagrament veritable i propi de la Nova Llei, la Unció dels malalts ofereix al fidel cristià la gràcia santificant; a més, la gràcia sacramental específica de la Unció de malalts té com a efectes:

—La unió més íntima amb Crist en la seva Passió redemptora, per al seu bé i el de tota l'Església (cf. *Catecisme*, 1521-1522; 1532).

—El consol, la pau i l'ànim per vèncer les dificultats i els sofriments

propis de la malaltia greu o de la fragilitat de la vellesa (cf. *Catecisme*, 1520; 1532).

—La curació de les relíquies del pecat i el perdó dels pecats venials, així com dels mortals en cas que el malalt estigui penedit però no hagi pogut rebre el sagrament de la Penitència (cf. *Catecisme*, 1520).

—El restabliment de la salut corporal, si aquesta és la voluntat de Déu (cf. Concili de Florència: *DH*, 1325; *Catecisme*, 1520).

—La preparació per al pas a la vida eterna. En aquest sentit, el *Catecisme de l'Església Catòlica* afirma:

«Aquesta gràcia [pròpia de la Unció de malalts] és un do de l'Esperit Sant que renova la confiança i la fe en Déu i dona forces contra les temptacions del maligne, especialment la temptació de desànim i d'angoixa de la mort (cf. *He 2, 15*)» (*Catecisme*, 1520).

Ángel García Ibáñez

Bibliografia bàsica

— *Catecisme de l'Església Catòlica*,
núm. 1499-1532.

Lectures recomanades

— Ángel García Ibáñez, *Conversione e
riconciliazione. Trattato storico-
teologico sulla penitenza
postbatessimale*, Edusc, Roma 2020
(trad. esp.: *Conversión y
reconciliación, Tratado histórico-
teológica sobre la penitencia
postbautismal*, Eunsa Pamplona, en
premsa).

— Félix María Arocena, *Penitencia y Unción de enfermos*, Eunsa, Pamplona 2014.

[1] Francesc, Audiència general, 19.II. 2014.

[2] Cf. *Catecisme*, 976; Concili de Trent, sess. XIV, *Doctrina sobre el sacramento de la Penitencia*, cap. 1: DH 1670.

[3] Òbviament, es tracta dels actes del penitent no pel que fa a actes purament humans (el perdó dels pecats no s'obté només amb les forces d'un mateix), sinó efectuats en la fe en Crist Redemptor i sota l'acció de l'Esperit Sant (cf. *Catecisme*, 1448).

[4] Ritual de la Penitència, *Praenotanda*, núm. 19.

[5] *Ibidem*, *Praenotanda*, núm. 6, d.

[6] La cita que recull el *Catecisme* és del Concili de Trent: *DH* 1676.

[7] En cas que trobi persones que es vulguin apropar a Déu, però que encara no poden rebre l'absolució perquè no tenen les disposicions degudes, intentarà tractar-les amb comprensió i misericòrdia, acompanyant-les pastoralment de manera que s'integrin a la comunitat cristiana en les diverses formes possibles per a ells. Més concretament, en el cas dels divorciats casats de nou civilment, o de persones que conviuen de manera irregular, els farà veure que, malgrat la seva situació, «continuen pertanyent a l'Església, que els segueix amb especial atenció, amb el desig que, dins del possible, conreïn un estil de vida cristià mitjançant la participació a la santa Missa, encara que sense combregar, l'escolta de la Paraula de Déu, l'Adoració eucarística, l'oració, la participació

en la vida comunitària, el diàleg amb un sacerdot de confiança o un director espiritual, el lliurament a obres de caritat, de penitència, i la tasca d'educar els fills» (Benet XVI, *Sacramentum caritatis*, núm. 29).

[8] El *Catecisme de l'Església Catòlica* ho expressa així: «En aquest sagrament, el pecador, en remetre's al judici misericordiós de Déu, *anticipa* d'alguna manera *el judici* a què serà sotmès a la fi d'aquesta vida terrena» (núm. 1470).

[9] Concili de Trent, sess. XIV, *Doctrina sobre el sacramento de la Penitència*, cap. 2: *DH* 1672.

[10] Sant Joan Pau II, *Reconciliatio et Paenitentia*, núm. 31, I.

[11] Ritual de la Penitència, *Praenotanda*, núm. 7, b.

[12] Ritual de la Unció i de la Pastoral dels malalts, *Praenotanda*, núm. 5.

[13] *Ibidem, Praenotanda*, núm. 6.

[14] Cf. Ritual de la Unció i de la Pastoral dels malalts, *Praenotanda*, núm. 20.

[15] Cf. *Ibidem, Praenotanda*, núm. 21.

[16] Cf. *Ibidem, Praenotanda*, núm. 23. En cas de necessitat, n'hi hauria prou amb fer una sola unció al front o a una altra part convenient del cos (cf. *Ibidem*). A les Esglésies Orientals — per exemple, a l'Església Bizantina, Copta i Armènia— es fan set uncions (de manera semblant a com es feia en l'antiga litúrgia romana), al front, als llavis, al nas, a les orelles, al pit, a les mans i als peus del malalt, per purificar els pecats comesos amb la ment i amb cadascun dels sentits; cf. I.-H Dalmais, *Las Liturgias Orientales*, Bilbao 1991, 127-128.

[17] *Ibidem, Praenotanda*, núm. 25. Aquesta fórmula es distribueix de manera que la primera part es diu

mentre s'ungeix el front i la segona mentre s'ungeixen les mans. En cas de necessitat, quan es pot fer una sola unció, el ministre pronuncia simultàniament tota la fórmula (cf. *Ibidem*, *Praenotanda*, núm. 23). A l'Església Oriental Bizantina, anteriorment esmentada, en cada unció es pronuncia la fórmula: «Pare sant, metge de les ànimes i dels cossos, que has enviat al teu Fill únic Jesucrist, per curar tot mal i alliberar de la mort, guarriu també el vostre servidor N... de la seva feblesa tant corporal com espiritual i alceu-lo de nou, per la gràcia del vostre Crist» (I.-H Dalmais, *Las Liturgias Orientales*, cit., 129).

[18] Cf. *CIC*, can. 1003,1. Ni els diaques ni els fidels laics poden administrar vàlidament la Unció de malalts (cf. Congregació per a la Doctrina de la Fe, *Nota sobre el ministro del sacramento de la Unción de los enfermos*, «Notitiae» 41 [2005] 479).

[19] Cf. Concili Vaticà II, *Sacrosanctum Concilium*, 73; CIC, cann. 1004-1007. Per tant, la Unció de malalts no és un sagrament per a aquells fidels que simplement han arribat a l'anomenada “tercera edat” (no és el sagrament dels jubilats), ni tampoc és un sagrament només per als moribunds. En el cas d'una operació quirúrgica, la Unció de malalts es pot administrar quan la malaltia, que és motiu de l'operació, posa en perill per si mateixa la vida del malalt.

[20] A aquest propòsit, en el *CIC* es diu: «S'ha d'administrar aquest sagrament als malalts que, quan estaven en possessió de les seves facultats, ho hagin demanat almenys de manera implícita» (can. 1006).

[21] Respecte a l'últim punt, es pot distingir entre el cas de la persona no penedida que vol obstinadament mantenir-se en un estat de pecat mortal externament conegut per tots,

i el del subjecte que està en una situació greument contrària a la Llei de Déu, però no per maldat estricta, sinó per ignorància o perquè està immers en una cultura fortament secularitzada i la malaltia greu l'ha agafat per sorpresa. En el primer cas no s'ha d'administrar la Unció, ja que seria vana per al pecador. En el segon, sí, sobretot si el malalt reacciona positivament a l'exhortació del sacerdot perquè s'abandoni a la misericòrdia de Déu, es penedeixi dels seus pecats i faci el propòsit d'esmenar la seva vida en el futur. En tot cas, si el ministre té dubtes sobre si el subjecte persisteix efectivament amb obstinació en una situació de pecat greu públicament conegut, li podria administrar aquest sagrament *sub conditione*.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca-ad/article/tema-23-la-
penitencia-i-la-uncio-dels-malalts/
\(03/04/2026\)](https://opusdei.org/ca-ad/article/tema-23-la-penitencia-i-la-uncio-dels-malalts/)